

Az alter Christus és a zen szerzetes – úton a tökéletesség felé (Szent Benedek és Dogen Zenji – a monasztikus praxis megvalósítói Hardy Gilbert tolmácsolásában)

Kovács Péter Tibor

Jelen előadásomban a méltatlanul elfeledett, a magyar köztudatban ismeretlen ciszterci szerzetes, pap, tanár, teológus, filozófus, Hardy Gilbert kalandos és színes életútjába kívánok bepillantást nyújtani, főként a Zirci Ciszterci Apátság Irattárában végzett kutatásomra alapozva. Hardy *Monastic quest and interreligious dialogue* c. munkája kapcsán szeretném bemutatni a monasztikus életforma két általa is ismertetett képviselőjét; Benedek és Dogen Zenji alakjának párhuzamait.

Hardy 1924-ben született Budapesten, a mai Budai Ciszterci Szent Imre Gimnáziumban érettségizett, majd 1942-ben lépett a Rend kötelékébe. Ezt követően a Rend Zirci Hittudományi Főiskoláján, majd pedig az akkori Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte a teológiát, amelyből 1948-ban licenciátust, 1950-ben pedig doktori fokozatot szerzett. Első disszertációjának témája Isten fiainak szabadsága Szent Pál teológiájában. A szerzetesrendek működési engedélyének 1950-es megvonása Pécssett érte, melynek körülményeit később lejegyezte az utókor számára. Ezután hat éven át a pécsi és a veszprémi egyházmegyékben működött különböző pozíciókban. 1956-ban kezdte meg tanulmányait Rómában, az Aquinói Szent Tamás Pápai Egyetemen (Angelicum), ahol filozófiát tanult, s egy évre rá újabb licenciátust szerzett, majd az itt választott témáját a párizsi Sorbonne-on fejlesztette újabb doktori disszertációig (*Le problème de la liberté dans la philosophie de Louis Lavelle*, 1964.). Ebben a francia *Philosophie l'esprit* irányzat megalapozóját, Louis Lavellet-t vizsgálta. Ezt követően a Dallas-i Katolikus Egyetemen töltött be különböző funkciókat, így például tanszékvezetőként, dékánként, majd társrektorként is működött, egészen 1994-ig, amikor is végleg hazatért Magyarországra. 2000-ben hunyt el Budapesten, Zircen nyugszik.

Hardy bibliográfiájában a biblikus és fundamentális teológia, filozófia, vallásbölcselet, s a vallásközi párbeszéd is teret kap. Utóbbi témában adta kézre *Monastic quest and interreligious dialogue* c. munkáját, melynek megírásához 1979-80-ban Kiotóban és Nagoyaban kutatott, a Nanzan Intézetben. Ebben párhuzamot von Nursiai Szent Benedek, a nyugati szerzetesség nagy regulaadóójának, valamint a japán Soto Zen 2 irányzat alapítójának, Dogen Zenjinek alakja között, s rámutat a különbségekre, melyek hivatásuk alapján rejtőznek. Alapvetően a transzcendens és az immanens feszültsége ez, a keresztény filozófia és buddhista bölcselet felfogásbeli és tapasztalati különbözősége a tökéletességre való törekvésben. (Hardy 1999-ben megjelent *Transcendence and the Sacred* c. írásában szintén tárgyalja ezt a kettősséget.) Benedek és Dogen ugyanazon célból, mégis más irányba elindulva jut el a tökéletesség útjára. Míg Benedek és fiai a transzcendensbe vetett bizalommal és előre-tekintve igyekeznek a végső tökéletesség helyére, addig Dogen és a buddhista felfogás inkább befelé-tekintve, a folytonos önreflexió és egyre mélyebb önfogadás ösvényén halad a nirvána állapotába. Mind az alter Christus, mind a zen szerzetes erőteljes megjelenítője a tökéletesség iránti vágyakozásnak. Hardy írásában jól érzékelteti a nem kis ellentmondásokat – ilyen többek közt a keresztény eszkatológia közösségi dimenziója, szemben a buddhista individuális modellel – mégis,

intenciójukat tekintve egy irányba haladnak. Ez ad lehetőséget és alapot összehasonlító vizsgálatokra, s a párhuzamok felkutatására, melyeket magam is szeretnék bemutatni.

Előadásomban a fent vázolt pontokat követve szeretnék rávilágítani a nyugati kereszténységet és a keleti buddhista gondolatvilágot képviselői praxisok összecsengéseire, emellett ablakot kívánok nyitni Hardy Gilbert elfeledett gazdag munkásságára, mely kétségkívül csak gazdagíthatja a hazai teológiai, vallástudományi párbeszédet.